

Vi er kommet et ganske langt stykke på vei

Taler

Erna Solberg

Dato

11 juni 2013

Omstendigheter

Innlegg i Stortinget på Stemmerettsjubileet

- 1 La meg begynne med å gratulere alle sammen med dagen. Det er en flott
markering, og det er en flott sak vi skal markere i løpet av denne dagen. Siden vi
åpnet for demokratiske valg - jeg hadde skrevet for alle, men etter presidentens
innlegg må jeg si for nesten alle - er det gått 100 år siden kvinner fikk alminnelig
5 stemmerett i Norge.

- Vi lever i dag i et land der det for oss er helt naturlig at vi har ytringsfrihet,
pressefrihet, respekt for grunnleggende menneskerettigheter, at kvinner og
menn er frie til å ta sine egne valg - ja, vi lever i et samfunn der noen tror at det
10 har gått så langt at vi ikke trenger noe mer, eller at likestilling er noe som er
gjennomført i vårt samfunn. Det er bra at vi har kommet så langt at dette
oppfattes som naturlig av unge mennesker i dag, så naturlig at de nesten synes at
det blir litt mye kjas når eldre damer begynner å snakke om det. Men det er
viktig i dag å se tilbake, for det er noen som har kjempet for de verdier som ligger
15 til grunn for vårt samfunn i dag. Norge hadde en fremtidsrettet grunnlov i
1814, men vi hadde det ikke - som heller ingen andre land - når det gjaldt
likestilling.

- La meg nevne noen av dem som sto i front. Anna Rogstad var pioner i norsk
20 kvinnekamp. Hun var den første kvinnen som møtte på Stortinget som
vararepresentant for Høires Jens Bratlie, da han ble statsminister. Anna Rogstad
var en pioner for kvinnekampen på høyresiden av norsk politikk da hun stilte til
valg på en fellesliste mellom Frisinnede Venstre og Høire. Hun hadde politisk
innflytelse. Hun fikk bl.a. Høire til å gå inn for kvinners rett til selvstendig
25 ligning, som Stortinget gikk inn for den 29. juni 1911 - en viktig del av den
økonomiske selvstendigheten i vårt land.

Senere, da Jens Bratlie ble statsminister i februar 1912, møtte Anna Rogstad
30 resten av perioden. Hun var en allsidig politiker, men hun var selvsagt svært
engasjert i kampen for alminnelig stemmerett for kvinner. Den kampen ble
kronet med seier for akkurat 100 år siden.

Det tok ni år før vi fikk den første faste kvinnelige stortingsrepresentanten,
35 Høires Karen Platou. Hun var også et kvinnesaksforbilde, og blir husket som et
symbol for kvinnesaken. Men hun var veldig mye mer. Under
likestillingsdebatten tidlig på 1900-tallet var det få kvinner som deltok i
arbeidslivet - enda færre av dem var gift - men Karen Platou valgte å bli gründer
med egen forlags- og agenturvirksomhet, og hun banet veien for kvinner i
40 yrkeslivet, også som selvstendig næringsdrivende. Det var ikke selvsagt at gifte
kvinner skulle fortsette å arbeide. Noe av kampen for å opprettholde
likestillingen i Norge på 1920- og 1930-tallet, da vi hadde massearbeidsledighet,
var nettopp forsøkene på at man skulle dele arbeid. Gifte kvinner skulle enten
reducere sin lønn eller slutte, for de var allerede forsørget.

45 Anna Rogstad, Karen Platou og veldig mange andre kvinner jobbet aktivt - ikke
minst i løpet av de 20 årene før - for å likestille kvinner og menn.
Kvinneorganisasjonene på den tiden jobbet ikke bare for det. De er
grunnstammen i mye av den frivilligheten vi ser i dag, og først i bresjen gikk
50 Fredrikke Marie Qvam, som grunnla Norske Kvinners Sanitetsforening. De
gikk i bresjen for å få kvinner til å stemme, men også for se hullene i vårt
velferdssamfunn. Så frem til i dag fortsatte de dynamiske krefter for å se grupper
som ikke har det godt i vårt samfunn.

55 Nesten enda viktigere enn hva de gjorde hver for seg, er faktisk den tradisjonen
de skapte sammen. De har skapt en tradisjon for likestilling mellom kjønnene.
Det er en viktig tradisjon, der viktige kamper har blitt kjempet og fortsatt må
kjempes.

60 I 1978 ble den første likestillingsloven vedtatt. Det var en viktig milepæl i norsk
politikk, men av flere grunner enn det som er åpenbart i dag. I den vedtatte
lovteksten ble «likestilling» gjort til et kjønnsnøytralt begrep. Det markerte
hvordan kampen for likestilling mellom kjønnene er blitt til en større
likestillingsdebatt og likestillingskamp. For det er ikke bare mellom kvinner og
65 menn vi skal ha likestilling; vi skal ha likestilling for alle, uansett alder,
funksjonsevne, religiøs tilhørighet, seksuell legning og selvfølgelig: kjønn.

Derfor har vi siden den gang passert mange milepæler. Gro Harlem Brundtland ble landets første kvinnelige statsminister i 1981. I dag har vi fire
70 arbeidsgiverorganisasjoner som alle ledes av kvinner, og to av de fire nasjonale arbeidstakerorganisasjonene ledes av kvinner. Gerd Kristiansen ble nylig valgt som den andre kvinnelige lederen av LO.

Det som skjedde for 100 år siden med hensyn til likestilling mellom kjønnene,
75 muliggjorde også andre likestillingskamper. Derfor har vi opplevd andre milepæler. Jo Benkow ble den første jødiske stortingsrepresentanten og senere også stortingspresident. Per-Kristian Foss ble den første åpne homofile statsråden i Norge. Afshan Rafiq ble den første kvinnen fra de nye innvandringsgruppene som ble fast representant her i Stortinget.

80 Jeg er stolt av hvor langt Norge har kommet i likestillingsarbeidet. Vi er et land der kjønn, etnisitet og seksuell legning ikke er til hinder verken for aktiv deltakelse i politikk eller for å inneha folkevalgte verv. Derfor er det også viktig i dag å peke på at vi ikke har kommet helt i mål på alle områder, og at det i mange
85 land står mye dårligere til. Det er vi, som er så heldige at vi lever i et land hvor vi har fått veldig mye av arven fra disse tidlige kvinnene, som må se ut av landet og se på hvordan situasjonen er andre steder.

I løpet av det siste året er søkelyset blitt satt på de grusomme forholdene mange
90 kvinner lever under i deler av India, med stor frykt for gruppevoldtekter, med liten sjanse til å få jobb og utdanning. I noen områder i dette landet er antallet kvinner per 1 000 menn under 700. Slike forhold ser vi ikke bare i India, men også i andre områder.

95 Kvinners verdi er fortsatt betydelig mindre enn menns verdi i mange land. Det betyr at vi skylder dem hjelp, at vi må hjelpe mer. Vi må fortsette å jobbe for grunnleggende menneskerettigheter, for kvinners rett til utdanning og for kvinners rett til å være likestilte med menn. Menneskerettigheter har vært en sentral del av norsk internasjonal deltakelse, samarbeid og utviklingshjelp.

100 Vi skal ikke la oss friste til å gjøre endringer eller kutte i utviklingshjelpen rettet mot barns rett til utdanning. Vi vet f.eks. at barn som går på skole, jenter som går på skole, har mindre fare for å bli utnyttet i sexindustrien, de har lettere for å skaffe seg en inntekt - ja, de blir i mindre grad tvangsgiftet og gravide i ung alder.

110 Vi kan ikke endre kulturen i alle land vi samarbeider med, men vi kan bidra til å utruste hver enkelt jente med et bedre utgangspunkt for sitt eget liv. Derfor bør vi satse mer på utdanning av kvinner i vår utviklingshjelp.

115 Men også her i Norge har vi utfordringer. Vi er ikke i mål på alle områder. Vold mot kvinner og voldtekt er fortsatt et stort og alvorlig problem. Noen vil si at det også er et økende problem. Å bli rammet av vold føles dypt krenkende, og det er et alvorlig menneskerettighetsbrudd. Fortsatt lever vi nok med holdninger både i rettssystemet, politiet og hjelpeapparatet som har gammeldagse måter å se på kvinner og kvinners rolle, og som dermed gjør at etterforskningen og arbeidet i rettssystemet blir en ekstra ny krenkelse for mange kvinner.

120 Det er også på mange måter stigmatiserende å innrømme at man lever med vold, fordi det er så vanskelig for andre å forstå hvorfor man ikke bare bryter ut. For 40 år siden var det ganske vanlig at man forsto hvorfor kvinner ble sittende fast i voldsforhold. I dag oppfatter vi det som en svakhet. Men å skjønne de psykologiske mekanismene og forstå kvinner som bruker tid på å bryte ut, er 125 også en viktig del av hvordan vi skal hjelpe istedenfor å fordømme.

Så finnes det kvinner i Norge som i dag ikke har tilgang på det samme frie og likestilte samfunnet som oss. Det kommer mange kvinner flyttende til vårt land hvert eneste år med bakgrunn i andre kulturer. De trenger deltakelse i vårt 130 samfunn for å få kunnskapen om og muligheten til å bruke de rettigheter alle vi andre kvinner i Norge mener er helt selvsagte.

135 Det betyr at det er et område som vi er nødt til å ha fokus på. I tråd med norsk likestillingspolitikk skal alle jenter og alle kvinner ha de samme mulighetene til å kunne dra nytte av det vi har kjempet for i 100 år i Norge.

Jeg vil igjen gratulere med dagen. Jeg vil si at jobben ikke er gjort, men vi er, ærlig talt, kommet et ganske langt stykke på vei.

140

Kilde

www.stortinget.no

Emner

1913, Demokrati, Grunnloven, Innlegg i Stortinget, Jubileumstale, Kvinner, Kvinnesak, Lovgivning, Norsk historie, Stemmerett, Stemmerettsjubileet

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-er-kommet-et-ganske-langt-stykke-pa-vei>

150

155

160

165

170

175

180